

Αξία και απαξία των ψυχολογικών θέσεων

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Πιστεύω πως οι παρερμηνείες και οι παρεξηγήσεις των φαινομένων της ζωής ή οι ψευδείς προσδοκίες δεν αφήνουν την ελευθερία, την θέληση του ανθρώπου να συνεργαστεί με την θέληση του Θεού. Η δεισιδαιμονία, η

θρησκοληψία, η παρερμηνεία, όλα αυτά, νομίζω πως είναι τροχοπέδη στην βούληση του ανθρώπου. Αντιστρόφως, όσο αποκαθαίρεται από αυτά ο άνθρωπος ελευθερώνεται η βούληση του και μπορεί να την κάνει αυτό που θέλει, πολύ δε περισσότερο, μπορεί να θαυματουργήσει, όταν ενώσει την βούληση του με την βούληση του Θεού.

- **Συνέντευξη με τον π. Αντώνιο Ρωμαίο (απόσπασμα)**
- **Περιοδικό 'Ψυχής δρόμοι', τεύχος 1, 2011, εκδόσεις Αρμός.**

Μέσα στο μοναστήρι είχα αυτή την ευκαιρία, να ζήσω πλέον πολύ στενά με πολλές ψυχές, να μάθω την ιστορία τους, να ζω τα σύγχρονα και τρέχοντα προβλήματά τους, την συγκρουσιακή σχέση τους μέσα στο κοινόβιο και, εκτός από την αυτοπαρατήρηση, είχα και την ετεροπαρατήρηση και αποκτούσα έτσι συγχρόνως την δυνατότητα να βλέπω την αξία ή την απαξία των ψυχολογικών θέσεων. Να κάνω δηλαδή μια δουλειά εκτεταμένη αλλά σιωπηλά και αθόρυβα.

Τι εννοείτε με την αξία και απαξία των ψυχολογικών θέσεων;

Δηλαδή μπορεί να υπάρχουν και θέσεις ψυχολογικές οι οποίες να είναι είτε εσφαλμένες είτε παρατραβηγμένες. Δεν πιστεύω ότι δεν υπάρχουν λαθεμένες θέσεις σε κάποια συγγράμματα. Λέει κάποιος ότι η θρησκευτικότητα – για να πάρουμε την φροϋδική θέση – είναι μια εξιδανίκευση της άλφα ή βήτα ορμής. Σε σχέση με την οντολογία του ανθρώπου όμως, η θρησκευτικότητα είναι πολύ πιο υπαρκτικά ριζωμένη μέσα στα ενδότερα του ανθρώπου.

Μια άλλη ψυχολογική θέση που είχα διαβάσει έλεγε για τούς λειτουργούς του δημόσιου προφορικού ή γραπτού λόγου, ότι μερικοί από αυτούς που επιτίθενται λάβροι εναντίων άλλων για κάποια πάθη ή αμαρτήματα, φανερώνουν πως οι ίδιοι υπόκεινται σε αυτά και με την επιθετικότητά τους, αυταπατώνμενοι, απωθούν το ενδεχόμενο της βίωσης της ενοχής τους ή της ενοχοποίησής τους εκ μέρους των άλλων. Μπορούσα να ξεχωρίσω την θρησκοληψία από την γνήσια θρησκευτικότητα. Βαθμηδόν και πληρέστερα, μπορούσα να γνωρίσω, ας πούμε, ποιος καταλαβαίνει σωστά τους Πατέρες και ποιος δεν τους καταλαβαίνει σωστά. Μπορούσα να έχω τέτοια ερεθίσματα και προκλήσεις, διαρκώς να δουλεύω πάνω σε αυτά τα θέματα, σιωπηρά μέσα μου.

Στην πορεία, με τις θεολογικές σας γνώσεις και τις μελέτες σας και με τα χρόνια που πέρασαν, ποια άλλη μορφή έχει πάρει, αν πήρε και αν εξελίχθηκε, αυτή η θεολογική τεκμηρίωση της Ψυχολογίας;

Φυσικά. Τριάντα τριών ετών, βρέθηκα στην Αγγλία, στις μεταπτυχιακές σπουδές στο πανεπιστήμιο του Μπέρμιγχαμ, που είδα πια τον συνδυασμό των

επιστημονικών κλάδων της Ψυχιατρικής, της Κοινωνιολογίας και της Θεολογίας, από κοινού πλέον, στα ανθρώπινα προβλήματα, στην ανθρώπινη πραγματικότητα. Και από εκεί και πέρα αισθάνθηκα πως η κατάφαση της Θεολογίας για την λειτουργία της Ποιμαντικής Ψυχολογίας είναι ξεκάθαρος δρόμος και κατοχυρωμένος και στρωμένος, πάνω στον οποίο και προσπάθησα αλλά και θέλησα να δουλέψω, χωρίς όμως να αποκτήσω τις επιστημονικές επενδύσεις που ήθελα να έχω. Δηλαδή δεν είμαι επιστημονικά και αυθεντικά καταρτισμένος, αλλά οπωσδήποτε νομίζω ότι όσο μπόρεσα, είτε με προσωπική μελέτη, είτε με βοήθεια άλλων προσώπων, έχω προσπαθήσει πλέον να ζω μέσα σε αυτό το πλέγμα των δύο-τριών βασικών αυτών θέσεων. Αναφέρω με ειλικρινή ευγνωμοσύνη την σημαντική βοήθεια που πήρα από τις επί δέκα και πλέον έτη μηνιαίες συναντήσεις μιας ομάδος (ψυχιάτρων, ψυχολόγων, θεολόγων) επί όλων αυτών των θεμάτων.

Δηλαδή, δέχομαι γενικότερα κάθε ανθρωπολογική επιστήμη που βοηθάει την ανθρωπογνωσία, διότι ουσιαστικά βοηθάει πάρα πολύ το έργο της Ποιμαντικής Θεολογίας, επειδή δημιουργεί την ορθότερη δυναμική της προσλήψεως της Θεολογίας, της θρησκευτικής εμπειρίας, της χάριτος του Θεού. Δεν πιστεύω ποτέ ότι πρέπει να υπάρχει μια προκατάληψη του τύπου εκείνου που υπάρχει σε μερικούς αγαπητούς αδελφούς κληρικούς, οι οποίοι, για λόγους αρχών πίστεως, αρνούνται την σημαντική συμβολή της Ψυχολογίας ή της Ψυχιατρικής, χωρίς βέβαια να δέχομαι ή να αποδέχομαι ή να αμνηστεύω τα ενδεχόμενα γνωστικά/θεωρητικά, κλινικά και πρακτικά λάθη των επιστημών αυτών.

Θυμάμαι τώρα ότι ως φοιτητής είχα και ευχαριστηθή και ξαφνιαστή όταν έμαθα για τα πρώτα έργα του κ. Κορναράκη που ήταν τότε στην Θεσσαλονίκη και νομίζω έκτοτε τα πράγματα έχουν πάρει μια αρκετά ανεπτυγμένη έκταση και νομιμότητα. Δεν βλέπω δηλαδή η αυθεντική θεολογική επιστήμη να παραγνωρίζει την ψυχολογική διάσταση. Αλλά στην ποιμαντική πράξη υπάρχουν πολλοί φορείς της ποιμαντικής ευθύνης οι οποίοι για άλλους λόγους, τους οποίους πάλι με βοηθάει η Ψυχολογία ενδεχομένως να τους εξηγώ, αρνούνται την αρμονική αυτή σύζευξη. Νομίζω όμως ότι ακριβώς αυτό οφείλεται στο ότι οι άνθρωποι αυτοί έχουν επενδύσει την άποψή τους με ζήλο και πίστη και καρδιακή μεν αφοσίωση στον Κύριο, η οποία όμως δεν τους αφήνει να υποψιασθούν ότι υπάρχουν λόγοι, τους οποίους ερμηνεύει η Ψυχολογία και τους οποίους αυτοί αρνούνται να δεχθούν ή ουσιαστικά αρνούνται να προχωρήσουν στην αυτογνωσία τους.

Θα θέλατε να γίνετε εδώ πιο σαφής και πιο συγκεκριμένος για το ποιοι μπορεί να είναι αυτοί οι λόγοι;

Νομίζω ένας βασικός λόγος είναι η φυγή από τον εαυτό μας. Η Ψυχολογία μάς υποχρεώνει να στρέφουμε πολύ ερευνητικά τα μάτια μας μέσα μας και να είμαστε

πολύ ειλικρινείς με τον εαυτό μας. Αντιστρόφως οι άνθρωποι αυτοί, ίσως έχουν την τάση, με το πρόσχημα μιας θρησκευτικής αυθεντικότητας, να επικαλύπτουν τα κακώς κείμενα και να περιμένουν από τον Θεό να δράσει μαγικά εκεί που πρέπει να δράσουν οι ίδιοι. Έχουμε την τάση, οι θρησκευόμενοι, να αναθέτουμε στον Θεό τις διακονίες μας. Έτσι πιστεύω. Κάτι τέτοιες βασικές διακονίες, όπως είναι η αυτογνωσία, τις ανάγουμε στο μυστήριο, στην μαγεία, στο κρυφό με τον εαυτό μας. Ας το πω έτσι, έχουμε κάνει ιδιαίτερο «μυστήριο» την άγνοια και την δυσλειτουργία του ψυχισμού μας. Πολύ σκληρό, αλλά πολλές φορές έτσι βλέπω να γίνεται.

Οι σχολές της Ψυχολογίας παρουσιάζουν αποκλίσεις, οι οποίες εμένα πάλι δεν με φοβίζουν, διότι μπορώ να ωφεληθώ και από αυτούς οι οποίοι έχουν διαφωνίες, δηλαδή και από τον Φρόιντ μπορεί να ωφεληθώ και από τον Άντλερ και από τον Γιουνγκ. Αλλά δεν δέχομαι ότι μπορούμε να απολυτοποιήσουμε ούτε την Ορθόδοξη Θεολογία, πολύ περισσότερο δεν μπορούμε να απολυτοποιήσουμε τίποτα άλλο. Θεωρητικά δέχομαι πως θα έπρεπε να είναι απολυτοποιημένη και ταυτισμένη με τον Θεό η Θεολογία αλλά πρακτικά και ανθρώπινα δεν μπορεί να γίνει αυτό ποτέ. Όλα είναι σχετικά. Πολύ περισσότερο δεν μπορεί να απολυτοποιηθούν κάποιες πλευρές επιστημόνων της Ψυχολογίας οι οποίοι εκφράζονται αυθεντικά και απολυτοποιημένα για κάποιες θέσεις τους. Αυτό είναι άλλο θέμα. Αλλά εμένα με βοηθούν. Και υπάρχουν περιπτώσεις που οι θεωρίες τους δεν εφαρμόζονται επί όλων των ανθρώπων αλλά επί κάποιας συγκεκριμένης ανθρώπινης ιστορίας μπορεί να εφαρμόζονται. Οπότε εγώ είμαι ανοικτός και διατεθειμένος να πάρω κάθε άποψη και φυσικά ως ποιμένας δεν δυσκολεύομαι, έχοντας υπόψη μου όλες αυτές τις πλευρές, να βοηθηθώ στο έργο μου και της γνώσεως του προσώπου του άλλου και της δικής μου παρακολουθήσεως την ώρα που συνεργάζομαι με το άλλο πρόσωπο. Αισθάνομαι πολύ όμορφα όταν μπορώ να το κάνω.